

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI
MUHOFAZA QILISH DAVLAT QO'MITASI
TOSHKENT SHAHAR EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH
BOSHQARMASI**

**100043, Toshkent sh/, Bunyodkor shox k'ochasi, 7-uy. tel./faks: +998 (71) 277-75-43,
veb-sahifa: [http:// www.ecocity.uz](http://www.ecocity.uz), ekektron pochta: tash_city@uznature.uz**

**Davlat ekologik ekspertizasining
X U L O S A S I**

По объекту: Тошкент шаҳар, Бектемир тумани, Ўрта Чирчиқ кўчаси, 31-уйда жойлашган "Kms Roasting Trading" масъулияти чекланган жамиятига томонидан кофени қовуриш ва қадоклаш цехини ишга тушириш босқичидаги экологик оқибатлар тўғрисида баёноти (ЭОТБ)

Буюртмачи: "KMS ROASTING TRADING" МЧЖ

СТИР 306946179

Тоифа: 2020 йил 7 сентябрдаги 541-сонли ВМҚ, III тоифа, 41 банд

Ишлаб чиқувчи: "ECO NORM ENERGY" МЧЖ

Эксперт: Закирова Наргиза Баходировна

Ташкилот: "KMS ROASTING
TRADING" МЧЖ

Раҳбар: TULKINOV FARXOD
TO'LOQIN O'G'LI

Давлат экологик экспертизасига, Тошкент шаҳар, Бектемир тумани, Ўрта Чирчиқ кўчаси, 31-уйда жойлашган "Kms Roasting Trading" масъулияти чекланган жамиятига томонидан кофени қовуриш ва қадоклаш цехини ишга тушириш босқичидаги экологик оқибатлар тўғрисида баёноти (ЭОТБ) лойиҳаси тақдим этилди.

"Kms Roasting Trading" МЧЖ томонидан кофени қовуриш ва қадоклаш цехини учун

тайёрланган “Атроф-муҳитга таъсир тўғрисидаги баёнот” лойиҳаси ишлаб чиқилган бўлиб, 2022 йил 19 июлдаги 01-01/04-1242 -сонли давлат экологик экспертизасининг ижобий хулосаси олинган.

Мазкур объект бўйича “Экологик оқибатлар тўғрисида баёнот» (ЭОТБ) лойиҳасини ишлаб чиқишдан мақсад, ишлаб чиқариш объектининг ишга тушириш жараёнида атроф муҳитга таъсирини баҳолаш, ташлама ва чиқиндиларга экологик норматив меъёрларини ўрнатишдан иборат.

Ишлаб чиқариш объекти географик жойлашуви жиҳатидан координаталари:

1. 41°13'38.79" шимолий кенглик ва 69°20'0.23" шарқий узунликда;
2. 41°13'38.62" шимолий кенглик ва 69°20'0.90" шарқий узунликда;
3. 41°13'38.07" шимолий кенглик ва 69°20'0.11" шарқий узунликда;
4. 41°13'37.96" шимолий кенглик ва 69°20'0.70" жойлашган бўлиб, атрофи хар томонлама Бектемир тумани турар-жой бинолари билан чегараланган. Энг яқин турар-жой майдони объектдан 5 метр масофада шимоли-ғарб томонда жойлашган.

“Kms Roasting Trading” МЧЖнинг ишлаб чиқариш майдончаси, ижара шартномаси асосида “Nt Ingengering” МЧЖ ҳудудида ташкил этилган (2020 йил 01 февралдаги 01-сонли шартномасига асосан).

Корхонанинг умумий майдони – 69 м² бўлиб, шундан бино ва иншоотлар остидаги майдони – 69 м² ни ташкил этади ни ташкил этади.

“Kms Roasting Trading” МЧЖ кофени қовуриш ва қадоқлашдан иборат.

Куз-қиш мавсумида корхона бинони иситиш мавжуд бўлган қозонхона (Ariston) орқали амалга оширилади.

Kms Roasting Trading” МЧЖ таркиби қуйидаги асосий ишлаб чиқариш бўлинмалари ва ёрдамчи иншоотлардан иборат: маъмурий бино; хом-ашё материаллари ва тайёр маҳсулотларни сақлаш омборлари; ёрдамчи иншоотлар; компрессор бўлинмаси; қозонхона ва ошхона.

Лойиҳага мувофиқ мавжуд ишлаб чиқариш ҳудудида ишлаб чиқариш цехида қуйидаги ускуналар ўрнатилган: қадоқлаш машинаси, целлофан пакетларини пайвандлаш машинаси, газда ишлайдиган кофе қовурадиган аппарат.

Россия ва Испаниядан полипропилен қопларида дон шаклида қовуриш ва майдалаш учун келтириладиган тайёр хом-ашёдан амалга оширилади. “Extra Crem”, “Crem Aroma”, “Deluxe” ва “Premium” туридаги кофелар чиқарилади. Барча тайёр маҳсулот қуруқ ҳолда қадоқланади ва кафетерийларга сотилади. Ростерия - бу яшил дон шаклидаги кофеларни сотиб оладиган ва ростер аппаратларида қайта ишлайдиган корхонадир.

Ишлаб чиқариш технологияси қуйидаги босқичлардан иборат: тозалаш ва саралаш,

қовуриш, совутиш, майдалаш, қадоқлаш.

Корхонанинг белгиланган иш тартиби йилига – 260 кун, кунига 8 соатни ташкил этади. Клиникада фаолият юритадиган ходимларнинг умумий сони – 8 кишидан иборат бўлиб, улардан, маъмурий-бошқарув ходимлар сони – 1 кишини ташкил қилади.

Корхонада офис, ишлаб чиқариш цехи, ошхона, музлатгич ва тайёр хомашё маҳсулот омбори ташкил этилган.

Юқорида келтириб ўтилган технологик жараёнлар давомида атмосфера ҳавосига зарарли моддалардан углерод оксиди ва уксус кислотаси ташламалари энг симон фильтр қувурлари орқали 95%га тозаланади. Корхона ошхонасида ишчи ходимлар учун таом тайёрлашда ишлатиладиган 1 – дона ПГ-4 газ плитаси ўрнатилган. Ёқилғи сифатида 1,1648 минг м³/йил табиий газ ишлатилиши кўзда тутилган. Табиий газ ёниши натижасида атмосфера ҳавосига углерод оксиди, азот диоксиди ва олтингургурт диоксиди каби зарарли ташламалар ташланиши кузатилади.

Лойихага мувофиқ, объектнинг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи асосий манбаалари – қовуриш аппарати (ташкиллаштирилган 1-манбаа), бинони иситиш (Аристон) қозони (ташкиллаштирилган 2-манбаа), газ плитаси (ташкиллаштирилган 3-манбаа), компрессор (ташкиллаштирилган 4-манбаа), қадоқлаш (ташкиллаштирилмаган 5-манбаа).

Атмосфера ҳавосига чекланган миқдорда ифлослантирувчи моддалар чиқариш хатлови натижаларига кўра, корхонада атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи ташламалар манбаалари сони 5 та бўлиб, улардан атмосфера ҳавосига 4 турдаги ифлослантирувчи моддаларнинг умумий сони –

0,095531 тн/йил миқдорда ташланиши кузатилади. Атмосфера ҳавосини ифлосланишига катта ҳисса қўшадиган зарарли моддаларга қуйидагилар киради: оксид углероди (хавфлилик синфи бўйича 4-синфга мансуб) – 0,065422 тн/йил (68,48%), минерал мойи (хавфлилик синфи бўйича 3-тоифага мансуб) – 0,01 тн/йил (10,46%), азот (II) оксиди (хавфлилик синфи бўйича 2-синфга мансуб) – 0,018403 тн/йил (19,26%), олтингургурт оксиди – 0,001706 тн/йилга (1,78%).

Ҳаводаги зарарли моддаларнинг энг юқори концентрациясининг ҳисоб-китоби бўйича, ташламаларнинг барча инградиентлари белгиланган квотадан ошиб кетиш аниқланмади ва рухсат этилган доимий концентрацияси асосан 0,1 дан кам.

Лойихада келтирилган ҳисобларга кўра, атмосфера ҳавосига чиқариладиган барча ифлослантирувчи моддаларнинг ер юзасидаги энг юқори концентрациялари саноат майдони чегарасидан ташқарида улар учун ўрнатилган квоталардан паст даражада бўлади: минерал мойи – 0,05 ПДК, (белгиланган квота 0,25 ПДК).

Юқоридагилардан келиб чиқиб, корхона ўз иш фаолиятини олиб бориши учун ушбу катталиклар 0,095531 т/йил РЭЧЧ сифатида қабул қилиши мумкин. Лойихада ташкиллаштирилган манба бўйича атмосферага чиқариладиган ташламаларнинг миқдорини йилда бир маротаба инструментал ўлчов усулида,

назорат мониторингини амалга ошириш режа-жадвали тасдиқланган.

Атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи моддалар ташламаларининг йўл қўйиладиган чекланган миқдори меъёрларига амал қилинишини аккредитациядан ўтган ёки техник жиҳатдан малакалилиги маъқулланган (мувофиқлиги маъқулланган ёки малакалилиги Аккредитация маркази томонидан расман тасдиқланган) лабораториялар томонидан (Тошкент шаҳар экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармасининг кўрсатмаси бўйича ҳар чоракда бир маротаба) асбобли ўлчов усулида амалга оширилсин.

Корхонада фаолият юритадиган ходимларнинг хўжалик-ичимлик ва хўжалик-маиший эҳтиёжлари учун шаҳар сув таъминоти тармоғидан кунига – 0,036101 м³, йилига эса – 0,489941 минг м³/йил миқдорда сув истеъмоли сарфи кузатилади. Сув истеъмоли миқдори – оқава сувлар ҳосил бўлиш миқдорига тенг бўлади. Ҳосил бўлган оқава сувлар шаҳар “Сувоқава” ДУК билан шартномага асосан объект жойлашган ҳудудда ўтган канализация тармоғига улаб ташланиши режалаштирилган.

Ёғингарчиликдан ҳосил бўлган оқава сувлар туманнинг ирригация тармоғига юборилади. Лойиҳа бўйича кўрилган чоралар ифлосланган сувларнинг ер ости ва ер усти сувларига тушишини истисно қилади.

Корхона ишлаб чиқариш фаолиятини амалга ошириш даврида, 5 турдаги ишлаб чиқариш ва истеъмол чиқиндилари ҳосил бўлиб, уларнинг умумий миқдори йилига – 2,1690 тоннани ташкил этади, шу жумладан: яроқсиз ҳолга келган тозалаш латталари – 0,035 тн/йил (экологик хавфлилиги бўйича таснифланишига мувофиқ, IV синфга мансуб), қайта ишлаш учун махсус корхоналарга топширилади; полимер қоплар чиқиндиси – 0,05 тн/йил (экологик хавфлилиги бўйича таснифланишига мувофиқ, IV синфга мансуб), қайта ишлаш учун махсус корхоналарга топширилади; ишдан чиққан светодиодли лампалар – 0,0004797 тн/йил (хавфлилики синфи IV), қайта ишлаш учун махсус корхоналарга топширилади; қоғоз чиқиндиси – 0,0174 тн/йил (хавфлилики синфи V), қайта ишлаш учун махсус корхоналарга топширилади; қаттиқ маиший чиқиндилар – 2,0662 тн/йил (IV синф) билан биргаликда мунтазам равишда шартнома асосида “Махсустрас” корхонаси томонидан чиқинди полигонига жойлаштирилади.

Барча чиқиндиларни йиғиш ва олиб чиқишнинг белгиланган шартлари бажарилганда атроф-муҳитга зарар келтирмайди. Лойиҳада чиқиндиларнинг хавфлилики даражаси бўйича синфлари, меъёрлари ва ўзига хос кўрсаткичлари, чиқиндилар ҳосил бўлиши билан бирга уларнинг таркиби тўғрисида умумий маълумотлар, ишлаб чиқариш фаолиятини акс эттирувчи паспортлар келтирилган, маиший чиқиндилар бундан мустасно. Корхонада вақтинча йиғиладиган чиқиндилар учун махсус жойлар ва жойлаштириш чегара майдонлари белгиланган. Лойиҳада авария ва уни олдини олиш ҳолатлари, атроф-муҳитга салбий таъсирини камайтириш тадбирлари (лойиҳанинг 6.0-банди) келтирилган ҳамда чиқиндиларни вақтинча жойлаштиришни ва утилизациясини такомиллаштириш режа тадбирлари тасдиқланган.

Корхонада ҳосил бўлган чиқиндиларни жойлаштириш лимити миқдори 0,050336 т/йилни ташкил этиб, жумладан, хавфлилики синфи бўйича IV ва V

тоифага мансуб.

Объектда атроф-муҳит муҳофазасига қаратилган чоралар, ҳамда вужудга келиши мумкин бўлган аварияли ҳолатлар, ёнғин хавфсизлиги ва уларнинг олдини олиш бўйича зарур чора-тадбирлар ишлаб чиқилган.

Экологик экспертизанинг таҳлилий натижаларига кўра, тақдим қилинган атроф муҳитга таъсирини баҳолашнинг якуний босқичи экологик оқибатлар тўғрисида баёноти лойиҳа ҳужжатлари амалдаги Ўзбекистон Республикаси “Экологик экспертизаси тўғрисида”ги қонуни. Низом ҳамда қонуности экологик меъёрий ҳужжатлар талабларига мувофиқ ишлаб чиқилганлиги аниқланди.

“Kms Roasting Trading” МЧЖ ишлаб чиқариш майдончасининг эксплуатация даврида, атмосферага ташланадиган зарарли моддаларнинг белгиланган меъёридан (квота) ошмаслиги, очиқ сув ҳавзаларига оқова сувларни ташланмаслиги, атроф-муҳитни муҳофаза қилишга қаратилган чора-тадбирларга қатъий риоя қилиниши ва ЭОТБ лойиҳасида кўзда тутилган технологик қоидаларга риоя қилинса, корхона жойлашган ҳудуддаги мавжуд экологик ҳолатнинг ёмонлашувига ва қайтариб бўлмайдиган салбий экологик оқибатларга олиб келмаслиги керак.

Давлат экологик экспертизаси “Kms Roasting Trading” МЧЖ майдончаси ташқарисида атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи зарарли моддалар концентрациясининг рухсат этилган меъёр (квота)дан ошмаслиги, чиқиндиларнинг пайдо бўлиши ва уларни жойлаштиришда чиқиндиларнинг чекланган миқдори белгиланган меъёрдан ошмаслиги, шунингдек, ЭОТБ лойиҳасида кўзда тутилган экологик тадбирларни ҳисобга олган ҳолда, экологик нормативларни тасдиқлашни мумкин деб ҳисоблайди.

Тошкент шаҳар Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармасининг Давлат экологик экспертизаси, Тошкент шаҳар, Бектемир тумани, Ўрта Чирчиқ кўчаси, 31-уйда жойлашган “Kms Roasting Trading” масъулияти чекланган жамиятига қарашли кофени қовуриш ва қадоқлаш цехининг экологик оқибатлар тўғрисида баёнотини (ЭОТБ) **маъқуллайди.**

“Kms Roasting Trading” МЧЖ қуйидагиларни таъминлаши лозим:

- ифлослантирувчи моддалар ташламаларнинг чекланган миқдори (ТЧМ) экологик нормативларига риоя этилиши устидан назорат ўрнатиш;
- атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи турғун манбалар ҳисобини юритиш ва ўрнатилган тартибда давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш (ПОД-1 шакли);
- объектда атроф табиий муҳитга ифлослантирувчи моддалар чиқариб ташланиши устидан узлуксиз назорат қилиш воситалари билан жиҳозланган пункт (блок пост)лар барпо этиш, бундай пунктларнинг иши устидан назоратни амалга ошириш ва олинган маълумотларни тизимли равишда тақдим этиб бориш, атроф муҳит мониторинги натижаларига кўра тўпланган маълумотлар ёки ҳисоботларни топшириш (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 5 августдаги 216-сонли қарорининг

29-банди талабларига асосан);

- чанг чиқарадиган ускуналарни мумкин қадар герметизациялаш ва барча чанг пайдо бўлиш жойларида махсус паналашни амалга ошириш;

- чиқиндиларнинг хавфсиз шарт-шароитда тўпланиши, сақлаш майдонида экологик нормадан ошиқ жойлаштирилмаслиги, ўз вақтида утилизация қилинишини доимий назоратда тутиш;

- заҳарли (токсик) ва заҳарли бўлмаган чиқиндилар ҳисобини юритиш ва белгилаган тартибда давлат статистика ҳисоботларини тақдим этиш (1-Э шакли);

- чиқиндиларни хавфлилик даражаси ва турига қараб ажратган ҳолда тўплаш ва вақтинча сақлашга мўлжалланган махсус пункт (МСП) ташкил этиш; қаттиқ қопламали майдончаларда зарур миқдордаги қопқоқли контейнерлар ўрнатиш;

- чиқиндилар билан ишлаш фаолиятини 2018 йил 2 октябрда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг №787-сонли Маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ишлар самарадорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарори билан тасдиқланган “Санитария жиҳатидан тозалаш инфратузилмаси объектларини жойлаштириш ва улардан фойдаланиш ҳамда маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш қоидалари”га амал қилган ҳолда ташкиллаштириш;

- чиқиндилар миқдорини камайтиришга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалда тадбиқ этиш;

- корхона раҳбарининг шахсий жавобгарлиги остида объектнинг хавфсиз ишлаши бўйича технологик кўрсатмалар талабларини бажариш ва ходимлар учун хавфсиз шароитларни яратиб бериш, ходимлар ва аҳолига зарарли таъсирини олдини олиш бўйича самарали чораларни кўриш;

- саноат ва ёрдамчи ускуналар, аппаратура, коммуникация ва вентиляция мосламларини соз ҳолда тутиш, мунтазам равишда техник хизмат кўригидан ўтказиш ишларини доимий равишда амалга ошириши лозим;

- ёнғин ва техника хавфсизлигига риоя этилишига доир чора-тадбирларни амалга ошириш лозим;

- атроф-муҳитни ифлослантирганлик учун компенсация тўловларининг ҳисоб-китоблари ҳар йили 15 январгача ва ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 25 январига қадар тўловни амалга ошириши лозим (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 12 апрелда тасдиқланган “Ўзбекистон Республикаси ҳудудида атроф табиий муҳитни муҳофаза қилишнинг иқтисодий механизмларини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 202-сонли қарорига асосан).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 21 январдаги 14-сонли “Экологик нормативлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва келишиш тартиби тўғрисидаги

Низомни тасдиқлаш ҳақида” қарори Иловасининг II-боб, 9-бандига мувофиқ, экологик нормативлар лойиҳалари буюртмачиси ташламалар, оқовалар манбаларини, чиқиндиларнинг пайдо бўлиши ва жойлаштирилишини хатловдан ўтказиш маълумотларининг ишончилиги учун ташкилотнинг раҳбари қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгар бўлишини эслатиб ўтамиз.

Ўзбекистон Республикаси “Экологик экспертиза тўғрисида”ги Қонуннинг 22-моддасига биноан, ушбу объектнинг экологик талабларга мувофиқлиги хусусида Давлат экологик экспертизасининг берган хулосаси, берилган кундан эътиборан **3 йил мобайнида юридик кучга эга.**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 7 сентябрдаги 541-сонли “Атроф-муҳитга таъсирни баҳолаш механизмини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги қарорининг 2-илоvasи, 3-боб, 23б-бандига асосан, фаолият кўрсатаётган объект реконструкция, модернизация қилинган, қайта ташкил этилган, кенгайтирилган ёки жойлашуви ўзгартирилган тақдирда атроф муҳитга таъсир баҳоланади ва атроф муҳитга таъсирни баҳолаш тўғрисидаги ариза лойиҳаси ишлаб чиқилади ва давлат экологик экспертизасидан ўтказиш учун тақдим этилиши белгилаб қўйилган.

Тошкент шаҳар экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси инспекцияси “Kms Roasting Trading” МЧЖ учун ишлаб чиқилиб тасдиқланган экологик меъёрларга амал қилинишини назоратга олиш, корхона ҳудудидаги атроф-муҳит ҳолати бўйича ҳар чорақда мониторинг олиб бориш ва корхона томонидан атроф-муҳитга етказилаётган зарарли таъсир кўрсатилганлиги учун компенсация тўловларини амалга оширилиши устидан доимий назорат ўрнатилиши талаб этилади.

Корхона учун ишлаб чиқилган ва тасдиқланган экологик оқибатлар тўғрисидаги баёнот лойиҳасининг бир нусхасини назорат қилиш мақсадида олиш таъкидлаб ўтилади.

Бошқарма бошлиғи

Ф.Э. Деҳқонов

Исп.: Закирова Наргиза Баходировна
тел. Тел: 71 203 00 22 (1022)